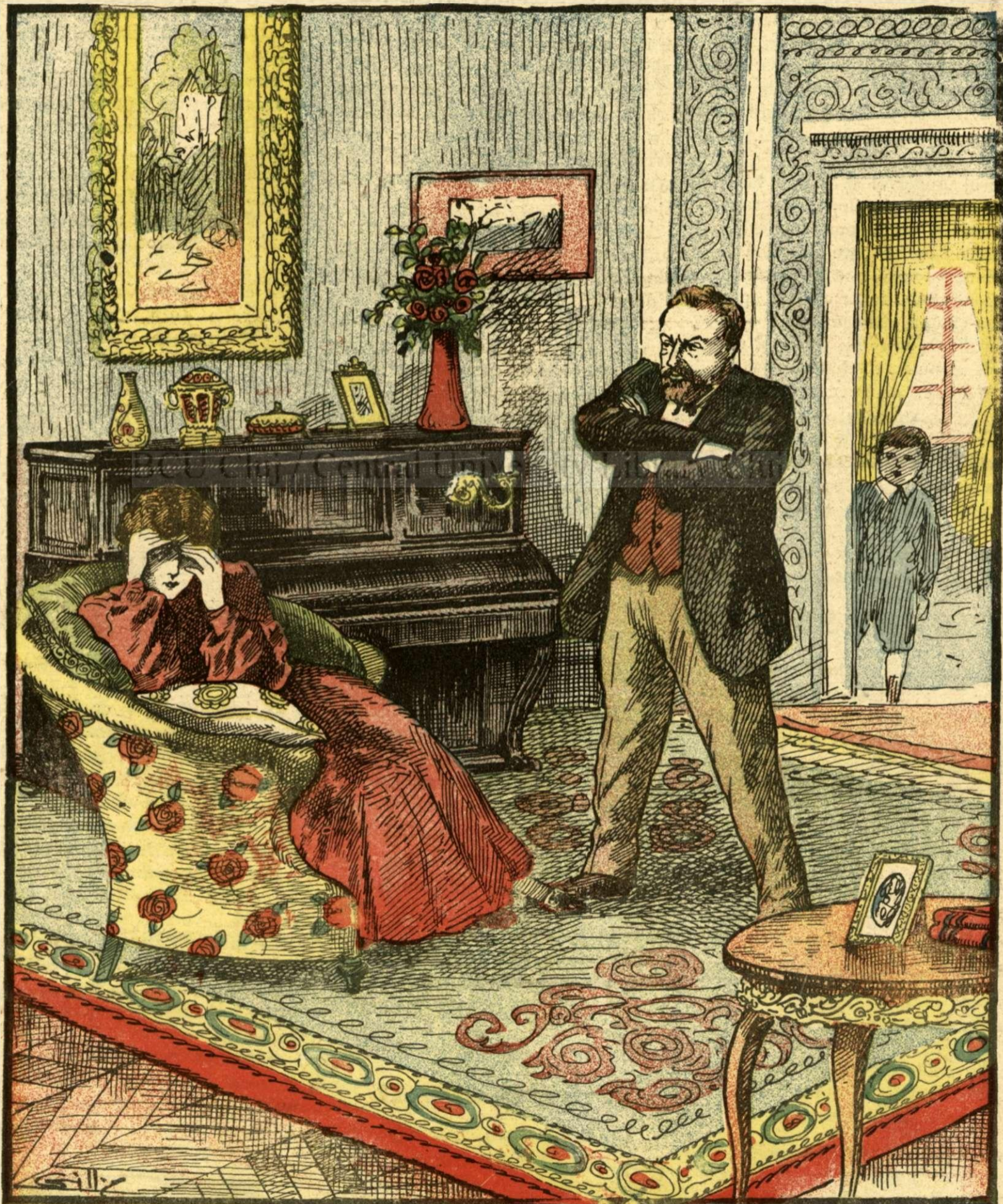

Universul Literar

PREȚUL ABONAMENTULUI în țară: pe un an 60 lei. În străinătate pe un an 120 lei.

DOAMNA LUCE

(Vezi explicația în pag. 6 și 7)

Monumente istorice și podoabe firești

Din „vesela grădină“ a Bucovinei, unde m'am dus să cunosc pe urmașii vechilor moldoveni, am strâns multe bucurii dar și amărăciuni... Am admirat acolo străvechile cetăți voevodale, ale căror ruini așteaptă un nou Volney să le immortalizeze. Am rămas pe gânduri și sufletu-mi se înprăștia parcă 'n petale de trandafiri în fața mărețiilor firii. Suceava cu ruinele ei, cu strămoșeasca biserică a Mirăuților, biserică durată de voevodul Bogdan la Rădăuți, odăjdile și nestimatele mănăstirei Putna, toate acestea îmi păreau o glorioasă evocare a vremurilor de bejenii și de sbucium, de mărire și de lupte, care au bucurat pe străbunii Moldoveni, — pregătind zilele noastre.

Zimbrul Moldovei se înfiorează iarăși la strigătul buciurmașilor sau la sunetul de corn al crainicilor domnești.

Amintiri istorice care deapănă firul, câteodată alb, uneori negru, al destinului unui neam eu mă plec vouă iar țărâna voastră sfântă o sărut. Mirodenia voastră, jertfă și credință, de-ar putea străbate astăzi sufletele noastre, le-ar cutremura de fiori.

Astăzi însă, de acele ruini nu se mai îngrijește nimeni, căci gândul românilor se împletește în chip de îmbogățiri ieftine sau de societăți anemice.

Nici comisiunea monumentelor is-

torice nu-și face datoria deplină. Din stâncile ruinilor Sucevei se strânge peatră pentru construcțiuni moderne, și astfel ruinile, părăsite dar încă solemne nu pot grăi mălămirea lor decât acelor cari pricep glasul ruinelor.

Tot astfel și cu mărețiile firii...

Sunt privești din basme prin munții bucovineni, dela Mestecăniș și Pojorâta spre Vatra Dornei și Dorna Căndreni. Cinematografele noastre ne dau vederi de prin străinătăți fără să cugete ce mândre sunt podoabele firei la noi.

Pictorii noștri pot culege inspirații fericite din aceste privești și peisajele lor l-ar pironi în extaz pe redivivus Corot.

Dar cine se mai gândește la nimicuri ca acestea?

Trăim prea mult în veacul prozei pentru ca sufletul, desrobât din mrejele argilei, să mai poată privi soarele drept în față ca vulturii.

Și totuși, din proza veacului nostru se vor lămuri curând-curând zorile redesteptării sufletelor, pentru praznicul cel mare la care arta și poezia nu vor mai fi convivi nepoștiți.

În așteptarea acelor vremuri, pregătiți-vă sufletele de sărbători, cari zilele acelea vor fi mai curate decât companulele munților și mai fragede ca trandafirii iubirii.

L. I.

FULGI DE SOARE

Floarea ofilită-n umbră!... Floarea visurilor mele; a plâns răzorul și cu tine, m'atî făcut să plâng și eu. Să îngenunchi, în miezi de noapte, desnodând închinăciunea și să port' în gând și-n minte, jalea plânsului tău...

Floare albă, floare plânsă, floare fără flori, în tine; mi-am plecat cernita frunte, lângă tristă-ți adormire, să împletesc' cu șopte amare, vechi, și 'nbătrânite game, prăbușite-n golul vremii, dintr'o clipă de iubire...

Floarea dragostelor mele, te-ași fi smuls de multă vreme, să te duc într'o poiană; teren prielnic pentru flori; dar zimbirea ta, plâpândă, ca o rază întârziată m'a oprit din rătăcire, plâns în drum adeseori...

Și din clipa-n care plânsul, mi-a pus lanțuri peste umeri, rătăcesc în nesfârșitul vechilor făgăduinți. Gândul mi-l strivit de trudă, zarea fără zări; doar umbre duc să îngroape în spuza vremii, raza ultimii credinți...

Trec pe lângă tine floare, și privind cum roua-și varsă pe cumuna frunții

tale, picături însângerate; dus cu pași greoi, prin noaptea rătăcirilor eterne, mi-se așterne în suflet plânsul, cântecelor necântate...

Floarea dragostelor mele, te-am păzit nopți nesfârșite, și te-am plâns cu amărăciune, ani întregi, plâpândă floare; așteptând ca-n umbra vremii, din petele ofelite, semi deznozi măcar o clipă, zimbete desărbătoare.

Plâng și aștept... Va trece vremea, și perdut zădărnicii, sunetul înmormântării va îngâna cernitul cânt. Tu te vei reântoarce în humă, să spui morților povestea: plânsul meu, rămâne-n noaptea prăbușirilor de vânt.

George Nitzescu

Acord seral

Candida lumina ușor se desprinde
De conacii falnici ce șoptesc pe mal.
Anurgul coboară... În adânc s'arinde
Întâiul astral...

Ca un vâl misteric umbra nopții crește.
Peste 'ntreza fire visele s'aștern.
Totul doarme, numai valul mai șoptește
Dorul lui etern...

Simion Udrescu-Bălești

Inspirațiile

Par'că am ceva în suflet... mă apăsă și mă doare... nu știu cum și noaptea asta e atât de liniștită!...

Fragmente de gânduri sumbre, mă împresoară fără milă... obosind, truditu-mi creier!...

Capu-mi arde ca de flăcări, tâmpile-mi svăcnesc adânc... inima se sbate'n ritmuri, tot mai dese... tremurând!...

Vrând ca să citesc o carte: literile-i se măresc... se măresc și încep să sboare, rămânând în loc scântei și apoi toate devin raze, ce pătrund în ochi mei!...

Arunc cartea,, ies afară. Noaptea-i clară și albastră... pe cer pulberea de stele, înconjoară cu un nimf chipul blând al dorului!

Intru'n casă mai aprinsă: tremur, plâng... nu știu ce fac!... iau creionul și-o hârtie să-mi aștern cumplitul gând, și scriu tot ce-mi spune mintea.

Le citesc și par'că adie un zefir de primăvară... totu'ncepe să se schimbe, sufletu-mi se 'nviorează!...

Recitesc... nu-mi vine a crede c'am compus acele rânduri... râd, vorbesc cu fiecare și le 'ntreb de unde vin!...

Toate încep să mă alinte, preamărindu-mă pe mine... numai una șade mândră, mă respinge... și îmi zice cu dispreț:

— „Nu ești tu ce m'ai creat!...

„Dumnezeu prea sfânt și mare

„M'a trimes s'alerg prin lume...

„Iar tu m'ai surprins din

„zboru-mi și m'ai prefăcut în vers!“

— Nu eu? iartă-mi îndrăznela!... te voi libera din nou...

Nu mă plâng... și cred că'n lume, vom găsi și alte rime...

Să mă 'ntorc la celelalte, să le 'ntreb le pare bine, dacă altă surioară voi aduce printre ele!...

Dar ce vād?... nu mi se pare!... Ce și voi v'atî supărat? Da?... prea bine!

Simt că trupul mi se meacă... iau ce am scris filă cu filă și le ard la lumânare...

— Libere... zburati în lume, unde dorul vă gonește!...

Flacăra mai radioasă, mistue îngrate rânduri prefăcându-le în scrum!...

Sărătînd ceaușă albă ce-a rămas în leșul lor, plâng și îmi ascund în suflet, gându-mi trist și plin de dor!

Jenica Bărdan

Proorocul fericirii, Ernest Renan

— Testamentul său filosofic —

Cea ce nu s'a relevat cu ocazia serbării centenarului de la nașterea lui Ernest Renan și care a avut loc în Februarie trecut, a fost caracterul optimist al acestui mare cetățean al Franței care prin lucrările lui căutase să sădească îndoiala în divinitatea creștinismului. Și este necesar ca să se releveze această latură a firei și caracterului său mai ales în această vreme de șovăială, de slăbiciune sufletească, de pesimism.

Ernest Renan cu toate că a trăit într'o epocă în care credința începu să slăbească în sufletele oamenilor, iar știința nu începea de cât să-și manifeste puterea ei, a crezut totuși că pe omenire o aștepta zile mai bune. În mijlocul deceptiilor provocate de înfrângerea suferită de francezi la Sedan, în mijlocul desamăgirii generale care străpâna mințile cele mai cuminte, Renan se adresa tineretului cu cuvinte de încurajare.

Nu-mi aduc aminte să se fi relevat de cine-va cu ocazia serbătorii centenarului nașterii lui, acest apel, pe care-l reproduc mai la vale și care sună ca un îndemn la viață, la muncă și care este testamentul lui filosofic :

„Lucrați, lucrați și înveseliți-vă în același timp, scria el, tinerilor francezi. Bucuria vieții este în muncă primită de bună voie, ca o datorie.

Trebuie să știți să lucrați în totdeauna, să știți să vă așezați în așa chip viața pentru ca timpul muncii și acela al odihnei să nu fie deosebite. Odihniți-vă de o muncă prin altă muncă, căutați s'aveți diferite domenii de muncă. Și fiți în totdeauna cei mai cinștiți dintre oameni. Fără această calitate nu veți lucra nici odată cu folos. Nu se poate lucra cu spor, omul nu poate fi pe deplin bucuros și mulțumit de viață dacă nu nu va fi cinstit. Bucuria sufletească sub înțelege o viață frumoasă. Fericirea vieții o veți avea supunându-vă datoriei. Jertfa de sine este mijlocul cel mai sigur de a găsi liniștea sufletească. Trebuie să fim severi cu noi înșine dar nu trebuie să ne facem viața tristă și plicticoasă. Nu trebuie să ne lăsăm sub înrăurirea acelor scriitori și filozofi rafinați din zilele noastre care ne descriu viața ca o nenorocire. Nu trebuie să lipsim omenirea de bucuriile ei, de veselia ei ! Să ne bucurăm văzând-o veselindu-se. Veselia este cea mai mare din binefacerile vieții noastre, ea crează bucuria care este recompensa cea mai deplină pentru o viață cinstită”.

De unde la Renan această filosofie

optimistă și veselă, de unde acest entuziasm pentru muncă într'o epocă de deziluzie și lipsă de energie?

Ea trebuie căutată în originea lui. Cât după tatăl său ca și un alt contemporan al său Gladston, Renan este o cea mai bună dovadă a acelei păreri care a fost combătută de învățării germani și anume că *popoarele mici pot să contribuie și ele la crearea de genii*. În această rasă care a dat naștere poporului breton și despre care însăși Renan spunea că se caracteriza prin aceea că *a urmărit în totdeauna un scop moral sau intelectual și vecinic desinteresat*, trebuie căutată originea intelectualismului său și a optimismului filosofiei lui.

Ernest Renan

„Nici o națiune scrie el despre bretonezi n'a fost mai puțin capabilă pentru comerț și industrie de cât aceasta. Ocupațiile de predilecție ale lor au fost armate, preoția, marina, justiția sau acelea le muncii curat intelectuale.

Vorbind de străbunii săi spune :

„Nici unul din ei n'a căutat să facă avere, toți au murit săraci. Ei au știut două ocupațiuni: să lucreze pământul și să călătorească pe ape străbătând toate mările; dar în momentele grele ale țării lor au știut și să lupte cu demnitate”.

Numai puțin a contribuit la crearea caracterului său și educația primită în școală. Renan și a făcut seminarul în orașul său natal din Bretania Treguier, având ca profesori oameni din localitate și care aveau, cum spune el, *aceiași dragoste pentru adevăr, respect pentru rațiune și vederi serioase despre viață*”.

La Paris, unde vine mai târziu și urmează cursurile superioare de teologie în seminarul Dupanloup el este atras de aceeași viață sufletească, el urmează filosofia, limbile vechi, ebraică, caută apropierea oamenilor cari se consacrau de asemeni numai vieții sufletești. Prietenia lui cu marele chimist și un filosof de asemeni Berthelot ar putea tenta pe un romancier de a scrie un roman sentimental, atât de frumoasă este prietenia sufletească care unește pe acești doi oameni. De la Berthelot, care a fost un spirit pozitivist, un adevărat cugetător și convins susținător al credinței ca știința îi este rezervată menirea de a schimba omenirea, Renan a luat încrederea în viitorul mai bun al omenirii.

De aci aceste cuvinte ale lui Renan despre știință „Viitorul științei este asigurat de oarece în marea ei carte mereu se adaugă ceva și nimic nu se pierde. Să fim liniștiți! Nu va trece nici o mie de ani și omenirea va găsi mijlocul ca să fie fericită!”

Dar Renan nu credea că fericirea ție, pe care el o numea *domnia omenirii* se va realiza prin *democrația diocrității* și căreia el nu-i erta că, *voește să supună pe cugetătorii și pe savanții mulțimei*”. Din acest punct de vedere el aștepta cu oroare viitoarele zbuciumări ale *societății*, cari vor răsturna ordinea stabilită și va ridica masele la suprafață. „Vor veni, scria el, vremuri grele. Valorile morale vor scădea, jertfa de sine va dispărea, va veni o zi când tot va fi sindicalizat, socializat, când egoismul organizat va înlocui iubirea și prietenia. Secolul nostru creiază tot mai mult și mai mult unelte materiale complicate neobservând că întrebuințarea lor cere dezvoltarea moralității, conștiinței, jertfei de sine. Va avea loc convulsii teribile! Două lucruri cari până acum s'au împotrivit căderii respectului, armata și biserica în curând și el vor fi târâte în curentul general. Ce sunt lipsurile pe cari le simțim acum! Un nimic! Mijloacele de care dispune omenirea sunt enorme. Se sfârșesc și încetează creațiunile eternității dar nici odată n'are să se stingă izvorul adevăratelor puteri cari mereu se urcă la suprafață.

În aceste puteri noi cari se ridică trebuie să avem încredere. Și ele se găsesc numai în viața sufletească a omenirii. „Trebuie să trăim cu mintea, prin minte și pentru minte; Trebuie să lucrăm mereu și să iubim binele. Trebuie să credem în triumful final al rațiunii!”

Iată testamentul filosofic al lui Renan, pe care nu-l am văzut relevat cu ocazia celor scrise la centenarul nașterii lui și care ar fi trebuit să fie

făcut cunoscut. Astăzi mai mult ca
oi când este nevoie de acest *proroc*
al fericirii care ni se pare așa de de-
parte de realitate.

Dr. L. Duscian

Descoperirea unei limbi vechi

În ajunul izbucnirii războiului
mondial, în anul 1914, tânărul filolog
francez Robert Gauthiot se afla toc-
mai în regiunile munților Himalaia,
unde se îndeltnicia cu descoperirea
unei limbi vechi, care, pe acolo se
numea „Sogdian“.

Isbucnind războiul, Gauthiot s'a în-
tors imediat în Europa, unde, după
câteva zile de contact cu marele o-
rientalist Sir Sdward Denison Ross
din Londra, a plecat pe front și căzu
după trei zile.

De curând a apărut însă la Paris
o gramatică a limbii Sogdian de Ro-
bert Gauthiot.

O parte din manuscrisele filologu-
lui francez au fost nimicite la Lou-
vain, așa că mai mulți profesori fran-
cezi s'au ocupat ani de zile, cu aran-
jarea și întrebuintarea materialului
filolog, lăsat de Gauthiot.

Limba „Sogdian“ a fost cu totul
necunoscută până în prezent cu toa-
te că milioane de oameni au vorbit-o
încă înainte de 1500, pe drumurile
caravanelor dela Marea Caspică și
până la marea Galbenă.

Mulți învățați englezi sunt de păre-
re că descoperirea acestei limbi are
cel puțin aceiași importanță ca și a
ceia de la Luxor, de oare ce pe baza
scrierilor în această limbă au putut
fi desgropate mai multe orașe.

Sir Denison Ross spune în această
privință:

În Turchestanul chinezesc au fost
desgropate de curând orașe întregi,
cari erau centrele unei culturi vaste,
despre a căror existență nu știa ni-
meni. Cunoașterea istoriei acestor o-
rașe va fi de însemnătate mult mai
mare decât totul ce vine azi din E-
gipt“.

În cunoașterea acestei culturi se
va ajunge, desigur, încă departe, de
oarece într-o mânăstire a unuia din
orașele desgropate a fost găsită o bi-
bliotecă de câte-va mii de volume,
scrise în limba „Sogdian“.

OCHII

(După Sully Prudhomme)

Aureliet

*Iubiți de poezi și slăviți în cânturi,
Ați văzut odată caldul zilei soare,
Dar dormiți acuma în fund de mormânturi
Când lucește astrul veșnic în splendoare.*

*De atâtea veacuri stelele în ceruri
Au încântat ochii cu-al lor drum de foc,
Ochii cari dorm acum în misterări
Când lucesc toți astrul în același loc.*

*O! nu-i cu puțință să-și fi stins lucirea
Ochii, când de moarte omul e cuprins.
Sunt în altă lume,—nu moare privirea
Ce-a sclipit în viață atât de aprins.*

*Iubiți de poezi și slăviți în cânturi,
Le este privirea veșnică, senină;
De și stau închiși pe-acest glob de tină,
Dincolo văd ochii de-ale lor mormânturi.*
Tiu S.

Paul Hervieu

TAURUL LUI JOUVET

— Urmare și sfârșit —

II

Pe când nevasta lui Barros, ușu-
rată de povara pe care o adusese, co-
bora cu pas sprinten coasta care du-
ce la satul Longefoy, bărbatul ei, cul-
cat pe burtă și sătul, soarbe fumul
din luleaua lui neagră.

De acum, până peste opt zile, ne-
grișit, nu va mai vedea față ome-
nească.... Ei și ce e cu aia?...

Pe sub pleoapele lui, pe jumătate
închise vede licărind, în valea Aime,
șivoiul Iserului care scaldă copacii
și pietrele. Casele din Centron, răsă-
rite în inima unei păduri vechi, i se
par ca niște fluturi galbeni pe culmea
unui gard de răsuri; iar viile din
Ballentre, mai departe, i se arată ca
un covor de verdeață. Când ciobanul
și ntoarce fața pe perna coatelor lui,
zărește, în fundul celui lalt povârniș,
oglindea lacurilor verzi din Tigues
care par niște sghiaburi de adăpost,
în care cascadele se asvârlă mișcân-
duse ca niște coame de cai albi.

El cuprinde, în sfârșit, somnul dela
amiazi greoi și fără vise....

Dar, d'odată, lătrăturile câinilor îl
deșteaptă. Taurul, cu o opintire vio-
lentă, a smuls țarușul din pământ
și-l târăște după el umplând de spai-
mă oile borțoase.

— Șo pe taur! Șo pe el. Înghățați!...
Mușcați!... strigă Hugues Barros
câinilor.

Dar câinii, obișnuiți cu astfel de
treabă, urlă pe loc și nu îndrăsnesc
să se repeadă.

— Stai tu, încornoratule, că te în-
văț eu minte acuma.

Și se îndreaptă spre taur.

Vita se oprește îndrăsnită și-și a-
pleacă fruntea amenințătoare și schi-
loadă.

Barros îi dă cu ciomagul peste nas.
Și îndată ce vita se dă în lături mu-
gind, el apucă de frânghia cu care fu-
sese legată. Apoi, cu mâna cea laltă
liberă, înfige bine în pământ țarușul,
se duce de caută bolovanii grei și în-
carcă cu ei lungimea frânghiei până
ce botul taurului e lipit de pământ.

— Na, șezi aci și potolește-te!

Și-l trage pe spinare o răpăială de
ciomege.

Apoi își duce turma mai departe,
la o pășune nouă.

Spre seară, Hughes se întoarce cu
oile, pe care le așeză, unele sărind
peste altele, între peretele unei stînci
uriae și un gard de sălcii mărunte.

Dar taurul cu cornul rupt a găsit
iar mijlocul să scape. Și se învârtește
prin prejur, aspirând aerul răcoros,
mugind ușel, bătându-și soldurile cu
coada lui sprintenă, stufoasă la vârf.

Ciobanul, uimit, mormăie între
dinți:

— Stai tu, afurisitule, că ți-o fac
eu ție acuma.

Și aleargă cu bâta atârnată de cot
c'un ochiu de curea.

Taurul, care așteaptă hotărât, scor-
monește pământul cu copita și face
mormane de țărână. Apoi în momen-
tul d'a intra în luptă, învârtește ochii
turburi și șireți și, luând-o alătura,
o ia la fugă prin valea Armenil.

Hugues Barros să ia după el; și se
începe o goană înverșunată printre
bălării, pietre, pârae repezi și urme
de zăpadă netopită.

O singură dată, lângă șura dărăpă-
nată, omul a ajuns pe dobitocul fu-
gar. A vrut să-l apuce, pela spate de
coarne, și să-l răstoarne la pământ,
cum se deprinsese să facă, răsucin-
du-i gâtul. Dar, pe una din tâmplele
taurului, mâna lui găsește numai o
ciuntitură și o ureche. Se agată to-
tuși de ele, lovind cu tălpile încălță-
mintii lui, prinse cu potcoave și țin-
te mari de fier, bătând în picioarele
de dinainte al protivnicului său. Do-
bitocul, ajutat de lipsa cornului său
dintr-o parte, s'a desfăcut c'o sări-
tură din mâinile ciobanului și s'a
făcut nevăzut în besna nopții care se
ridicase din văi.

Barros, rostogolint într-o gropă, se
ridică mormăind:

— Hei, du-te dracului, boală afuri-
sită!

Palmele și genunchii jupuți și în-
sângerăți îl dor. Se îndreptează prin
întuneric și zărește într'un reflect
mai luminos, podișul pe care este a-
șezat adăpostul și culcușul lui. Ajun-
ge, cu mare greutate, la Coasta-Ma-
re. Dar, îndată ce-a ajuns acolo, ră-
sunetul unui tropăit puternic îl emo-
ționează.

O formă, mai neagră decât negri-
ciunea întunericului din prejur, nă-
vălește spre el. Și, fără să aibă vreme
să dea măcar un strigăt, e trântit la

O idilă primăvărată

Nimfa și centaurul.

Argilgravură originală de Gilly

pământ leșinat, cu pieptul găurit de cornul unei care-i mai rămăsese în-treg taurului.

III

Când se deșteaptă din leșin, luna rotundă plutea pe bolta cerului. Revărsarea lumii sale, umedă și sfântă, aprinde licăriri pe ghețarii din prejur.

Barros a înghețat de frig.

Vrea să se scoale. Dar, la mișcarea ce o face, simte o durere cumplită în desertul stomacului. Pune mâna acolo, pipăc și o retrage udă, ba, cât poate să vadă, e cu porii roșiți.

Atunci ș-aduce aminte ce s'a întâmplat.

Oftează și geme. Se simte lovit rău și-l apcuă, în singurătatea lui, o frică cum nu mai simțise până atunci. Frigurile îi străbat corpul de fiori și-i umple ochii de vedenii. În față, Muntele Blanc îi pare că crește și-și duce creștetul alb până la lună; iar, pe de lături, joacă Alea-Albă și ghețarul Ghețarurilor.

Strigă cât poate de tare. Vocea lui sdrobită, al cărei slab răsunet îl sperie, se risipește, se stinge în pustietatea și tăcerea universală. Oile, ca și căinii, dorm.

Noaptea se scurge încet și se topește în fața zorilor.

Soarele răsare sub arcul său triumfal.

Innece de lumină, Barros se silește, plecându-și privirea, să-și potolească înspăimântătoarea curiozitate ce-i deșteaptă rana lui. Sufere grozav. Atâta poate să facă să-și apese pumnii pe căscătura răni; și încordarea puterilor ce le întrebunțează astfel îl ușurează pentru un moment. Sângele lui închegat pe firele de iarbă scânteiază și se amestecă cu bruma

albă. O sete cumplită îi arde pieptul dar nu poate să pue mâna pe plesca lui căzută la spate.

Căinii, mirați de întârzierea lui neobișnuită, încep să latre toți de o dată. Oile flămânde, dând la o parte slaba lor încuetoare, fug din ocol behăind cu loviturile întinse spre iarba proaspătă. Curând turma lor va fi numai un punct abia perceptibil, pierzându-se spre Les Frasses.

Iată că păstorul aude, nu departe de el, aude taurul aspirând cu răgete aerul. Și nu se sperie de întoarcerea lui. Din potrivă, ar vrea ca dobitocul să năvălească iar asupra lui și să-l sfârșească. Dacă n'o face așa, cât timp va mai trece până să moară svârcolindu-se 'n dureri?

Dar o altă grijă îl cuprinde deodată, grijă de ceea care se petrece acolo!...

Mai mulți inși, descalecă după cătări și urcă pe jos țuguilul care duce la creștetul muntelui Jovet; sunt patru bărbați și două femei.

Barros vede bine fapăturile lor lămurindu-se în aerul gol; le vede brațele îndreptând binocluri spre liniile mari ale peisagiului.

E desnădăjduit că nu-și întorc de loc privirile spre partea unde se află el; îl pătrunde mila de el însuși când vede că umbra prelungită a fapăturilor lor, umbră care mai — mai până lângă el se întinsese, acum se depărtează.

Îi chiamă, îi roagă cu gesturi slabe, cu glas sdrobit. Deșerte silințe.

Excursionistii pornesc iar fără să-l fi zărit, și taurul singur răspunde, la plângerea sa, cu mugetele lui.

Mormăe:

— Ci mori o dată, stârvule!

Să gândește la nenorocirea care l'a lovit. N'a avut niciodată noroc. Și cu

toate astea n'are de ce să se învînce vâțească... Și împrejurările vieții sale îi trec pe rând prin minte.

Revede mai cu seamă vremea când l'au oprit să nu mai fie soldat, ca și sejururile când i s'au născut cei trei copii... Își mai aduce de asemenea aminte de fața liniștită a unui vecin, pe care i-a văzut-o pe când își dedea sufletul, înconjurat de ai lui...

...Ziua înaintea; soarele e învăluit.

Cețuri groase intră în Franța pe drumul lor obicinuit al Micului Sfânt Bernard, unde se îngrămădesc. Alunecând apoi cu toată iuțeala se revărsă pe Coasta-Mare, pe care procesiunea lor nesfârșită începe să se însire, însoțită de imnurile vântului.

Hughes Barros nu mai vede nimic ce e pe pământ în jurul lui. O spumă ușoară piștește în colțurile gurii, spasmuri dese îi sgudue corpul. Printre o silință din urmă, se ridică trestiat până ce se așează în capul oaselor.

Și ridicat astfel pe jumătate, moare, cu ochii încrămeniți, moare ca un om care se deșteaptă.

Ceva despre opera de artă

Opera de artă e o intruchipare expresivă a unui conținut sufletesc.

Obiectul operii de artă este natura, societatea și sufletul nostru.

Cum ajunge artistul să realizeze o operă de artă și prin ce mijloace îl învață numai temperamentul și calitățile lui superioare sufletești native, iar școala nu-i dă decât îndrumare și desăvârșește talentul.

Nu există decât un singur fel de artă: aceia care capătă forma perfectă, fie exteriorizată în cuvinte, fie în marmoră, culori, sunete, sau orice formule plastice și vii.

Arta nu este o simplă plasmuire sau un joc al spiritului, ci pornită din natura omenească, ea se confundă cu esența lucrurilor și face parte integrantă din viața însăși. Orice manifestare externă este o demonstrație acelei imense forțe care-i viața și căreia trebuie să-i dăm o îmbrăcăminte artistică.

De aceia zadarnic cred unii că se pot dispensa de artă și de cultură fiindcă dorința de a distruge ceva pentru a realiza un alt lucru nou este o manifestare artistică.

Știința e un corolar al artei. Deși se deosebesc ca metoadă, totuși, de multe ori, colaborează împreună și se confundă.

Opera de artă ne instruește altfel decât opera de știință, pentru că arta se adresează inimii și știința minții.

G. T. Niculescu

Tigării

*În tine dorm atâtea mari iluzii
Ce-asteaptă clipa 'n care să răsară
Când plină de nesăf în caldul buzii,
Faci gânduri dulci din planta cea amară...*

*Un foc îți trebui și-universu-l gata:
Tu pe 'nuelete plăsnuești o lume
De visuri și de doruri ce pe dată
Se risipesc și pier fără de nume.*

*Te port mereu isvor al amăgirii,
Te sorb mereu cu patimă, pe tine.
Tu 'mi dai adesea înțelesul firii
Căci amăgire-i tot ce e în mine...*

St. Delacampina

Igiena Frumuseții

Sfaturi practice pentru întreținerea frumuseții și a sănătății feminine.

Sanda. Loco. Acum două secole, Bouvard a sfătuit pe frumoasa doamnă de Pompadour, care dorea să-și mărească volumul sânilor, să-și lase să fie cât mai mângâiați; astăzi electricitatea banală înlocuește, ce e drept mai cu succes, agreabilul remediu de odinioară.

Un tratament, într'adevăr util, este următorul: A se lua, intern, pilule de tanin și de extract de galega (câte 10 centigrame din fiecare, pentru o pilulă: 4—6 p zi). Și a face, odată cu aceasta, o galvanizare moderată, la un specialist, a sfârcurilor sânilor.

Kiki-Găcele. Pentru d-voastră, care locuiți la țară ar fi ceva mai greu de aplicat sfaturile de mai sus.

Este de ajuns însă să vă spunem că fiziologia sânilor este strâns legată de aceia a tuturilor organelor și mai ales de a acelor specific feminine.

Sânuri devenite mici s'au dezvoltat în urma căsătoriei. Alte remedii de droguerie sunt cu atât mai puțin eficiente cu cât sunt mai laudate. Dacă a-ți încerca pilulele prescrise pentru Sanda!

Jeanne M. Cernăuți. Pentru tot timpul cât veți sta în acea localitate pe care o știți infestată de țânțari, spălați-vă părțile corpului expuse înțepăturilor lor cu infuziune concentrată de quassia amară.

X. Y. Z. E într'adevăr dezagreabilă transpirațiunea picioarelor. Iată un tratament recomandabil:

Spălături de două sau trei ori pe zi, să se schimbe tot de atâtea ori ciorapi în care să se presare din acest amestec pulverizat fin de tot:

Rp Tale	60 grame
Subnitrat de bismut	45 grame
Permanganat de Potasiu	13 grame
Salicitat de sodiu	2 grame

FILATELIA

Nu mult după apariția mărcilor, s'au ivit și colecționarii.

Măestria cercetărilor filatelice a ajuns la o adevărată știință, care face pe acei ce o studiază să se pasioneze în cel mai înalt grad.

Pasiunea de a colecționa mărci nu numai că te face să capitalizezi un ban pe care în orice caz l'ai da pe altceva, dar mai are darul să facă o perfectă educațiune geografică. Cine nu a văzut tineri de liceu, care datorită faptului că colecționează mărci să cunoască geografia întregului glob terestru, mai bine decât mulți alții.

Afară de aceasta, pentru tineri, căci majoritatea colecționarilor, încep de prin școală să colecționeze mărci, sunt sustrași de la o mulțime de viții ce pândeste vlăstarele tinere în epoca pubertății.

De aceea părinții ar trebui să îndemne ei singuri pe copiii lor, indiferent de sex, să se ocupe cu această nevinovată pasiune, dându-le cărături.

Câte un album din cele simple, în loc de alte jucării ce se strică foarte ușor și costă mult mai mult.

Vasta corespondență ce am primit-o la redacție ne-a făcut mare plăcere, când am văzut că cele peste o mie de scrisori, erau foarte multe iscălită cu nume feminine.

Prin delicatetea lor nativă, sunt indicate să se ocupe cu așa ceva.

O colecțiune de mărci dezvoltă apoi și gustul artistic. Unele timbre fiind executate de celebrități ale penelului de gravuri.

Deci această colecționare trebuie susținută ca fiind o pasiune nobilă.

În urma, marelui succes pe care l'au obținut premiile oferite de *Universul Literar* pentru cititorii săi filателиști a îndrituit direcțiunea să organizeze noi și importante premii.

Aceste noi premii vor fi mai numeroase într'un cât la primul concurs am primit 1014 răspunsuri din toate unghiurile țării și pentru cari cele 5 loturi oferite erau ca o picătură într'un ocean.

De data aceasta suntem în măsură să acordăm cititorilor noștri următoarele 10 loturi:

LOTUL Nr. 1: O serie Silezia estică germană, 15 valori, 2 valori, poșta aeriană germană și 2 valori, noi timbre de binefacere.

LOTUL Nr. 2: O serie de mărci Silistra 8 valori.

LOTUL Nr. 3: O serie ocupația română în Transilvania, prima emisie, 20 valori.

LOTUL Nr. 4: 50 mărci diferite din cele mai mari emisiuni de pretur tindenii.

LOTUL Nr. 5: O serie mărci bolșevice până la 10 mii ruble.

LOTUL Nr. 6: O serie Azerbelgian până la 25.000 ruble.

LOTUL Nr. 7: O frumoasă serie de 30 colonii franceze diferite.

LOTUL Nr. 8: O serie compusă din 23 Danemarca și 23 Belbia.

LOTUL Nr. 9: O serie ocupația bulgară în România, compusă din 4 valori.

LOTUL Nr. 10: O serie Honduras 8 valori; o serie Venezuela, 6 valori și o serie Siam, 6 valori.

Cititorii cari vor să concureze la aceste premii, sunt obligați să detașeze și să ne înainteze bonul Nr. 2 și 3 din *Universul Literar* de Duminică 6 Mai și Duminică 13 Mai.

Numele fericiților câștigători va fi publicat în Nr. *Universului Literar* din 20 Mai.

Adresa și cupoanele le vom primi până în seara zilei de 10 Mai.

Cine are albume părăsite cu mărci precum și mărci vechi să se adreseze înscris C. Or. *filatelia, Universul*.

C. Or.

FRAGMENT

— După Goethe —

*Cine pâinea n'a mâncat-o
În durere, sbuciumat,
Suferind, plângând, când lumea
Și'n bordee s'a culcat...*

*Așteptând în umbra nopții,
Zorile ce vin târzii...
Cerule! Nu te cunoaște,
Rătăcitul dintre vii...*

Trad. de George Grata

GANDURI

E o credință greșită că modestia împiedică reușita în viață.

Izvorată dintr'o muncă serioasă, perseverență și întemeiată pe onestitate, modestia, care prin excelență aparține temperamentelor superioare, te poate ridica, împotriva tuturor obstacolelor, la locul cel meriți.

Avantajul de a reuși mai repede prin școala obrăzniciei și a tupeului — produsul tocmai al lipsei de muncă și de onestitate — nu este decât aparent și în niciun caz situația dobândită printr'o ascensiune vertiginosă, nu a putut rezista unei prăbușiri la fel.

Poezia e copilul suferinții, al căruia tată e *pustiul*, iar mamă *sărăcia*.

Trana lui, ca la orice copil sărac, e *iluzia*.

G. Savin

André Theuriel

Doamna Luce

— Vezi ilustrația din pag. 1 —

In săptămâna morților, când clopoțele bisericilor bălângănesc într'una dimineața și seara, sub cerul posomorât al lunii Noembrie, îmi place să celebrez în mine comemorarea anilor trecuți. Depărtatele noastre amintiri nu sânt, și ele, morți scumpi, pe care cu duioșie ne place să-i sărbătorim în zilele care ne duc către sfârșitul anului ?

Se înșiră în trecut, ca acele morminte vechi din Alyscamps, pe care le-am vizitat, alaltă-ieri, la Arlas, morminte ale căror îndoite rânduri de lespezi cenușii le priveam prelungindu-se, sub stratul de frunze căzute din plop și din platan. Amintiri de tinerețe sau de vârstă înaintată, dorm toate și se cufundă în ceața albăstrue a vremii. Și simțim o mulțumire melancolică să coborâm povârnișul acestei alei funerare, ascultând fâșiitul foilor uscate călcate de picioarele noastre.

Printre amintirile de altădată, culeg astăzi una depe timpul prea depărtat când eram copil, și care s'a deșteptat deodată în mine sub razele soarelui Provenții.

Văd casa veche în care ședeam atunci într'un oraș dela răsărit ; văd capătul scării catului întâi, unde căteam pe Don Chișot ; văd scara largă de piatră, de unde priveam cu curiozitate trecerea chiriașilor din rândul de jos al casii. Acești chiriași erau de curând veniți.

Bărbatul, d. Pascal, conducea un atelier de prin apropiere. Pe cât mi-auduc aminte, era un om de vre-o 40 de ani, îndesat la trup, iute în mișcări cu răsuflarea grea și înfățișarea comună. D-na Pascal, sau cum i se zicea familiar, d-na Luce, făcea contrast cu el.

Tânără, vioae, era provensală. Vorba ei avea o intonațiune care suna ca o muzică pe buzele-i roșii și se armoniza cu ochii ei negri, cu obraji ei de culoare închisă, cu părul ei negru ondulat. Bărbatul lipsea toată ziua și tânăra lui soție rămânea singură acasă.

Instrăinată în această provincie rece, în care soarele se arăta șbârlit, moare de urât precum se pare. Uneori, prin căscătura unei uși lăsată deschisă, o vedeam întinsă pe o canapea, răsfoind alene un roman luat dela cabinetul de lectură ori întinzându-și brațele într'o atitudine enervată.

Cu toată înfățișarea ei tristă, bruna aceasta meridională îmi atâta curiozitatea. Mi se părea frumoasă, simpatică, atrăgătoare, cu acel farmec, deosebit pentru un copil, al u-

nei persoane venită dintr'un loc necunoscut.

Chiar și asupra unui copil de opt ani, eternul feminin își exercită seducțiunile. Inchipuirea mi se aprindea la vederea acelei străluciri cu ochii strălucitori, cu mersul sprinten și elegant, cu glasul muzical. Mă așezam mereu în fața ușii ei, căutând să o zăresc pe furiș, fericit să prind în trecăt privirea ei mângâioasă, să aud fâșiitul rochei sale, să aspir mirosul de iasomie care se exala din îmbrăcămintea ei.

Atâțarea aceasta produsă în organismul unui ștângăruș de vârsta mea era indicele unei precocități perverse ? Nu știu. Cred însă că, în sufletele copilărești cele mai sănătoase intuițiunea, priceperea diferenții sexelor există de timpuriu.

Băeșii cu sângele vioi cu creerii activi simt, inconștient, acele emoțiuni nedeslușite la apropierea unei femei tinere. Mai mulți dintre lectorii sinceri, scormonind cu atențiune în mormanul amintirilor sale, va găsi, sânt sigur, urma unor astfel de preocupări.

Ori cum ar fi, personalitatea vecinii noastre îmi aprindea mintea și, după trecere de câteva săptămâni, manevra mea atrase atențiunea d-nei Luce. N'avea copil și se plictisea ; făcu haz de marafeturile mele de copil neastâmpărat, mă simpatiză și în curând devenii favoritul ei.

Când intram la ea, găsisem totdeauna câte ceva bun de mâncat, pus d'o parte pentru mine. Mă făcea să vorbesc și limbuția mea o înveselea, probabil, fiindcă îndată ce mă întorceam dela școală mă chema. Obținu chiar dela familia mea îngăduirea ca Joile, când eram liber, să le petrec cu ea.

Zilele acestea de Joi erau încântătoare și le așteptam cu nerăbdare. Dejunam cu ea în sufrageria strâmtă, a cărei fereastră se deschidea într'o grădină. Vecinica era cam mângâioasă și-și gătea bucate ca din locul de unde venise, ca din provincia ei dela miază-zi, bucate pipărate care plăceau mai mult imaginației mele decât gustului meu.

Dar îmi plăcea să spionez mișcările lacome cu care gazda mea își înghitea bucătăria ei exotică.

Așezat în fața ei, mă extaziam asupra drăgălășiei cu care mânuia zuțitul și furculița, asupra buzelor ei roșii ca pătlăgelele, asupra genelor ei negre și așa de lungi că-i umgreau obraji.

Avea la colțul gurii, o alunită brună, care dispărea într'o gropiță când râdea. Purta la brațul stâng o brățară de care atârna un medalion legat c'un lănișor care țicănea la fiecare din mișcările ei ; toate aceste

amănunte pe care le spui pe mine mă încântau.

După dejun, treceam în odaia de alături, unde era un piano. Ea se întindea pe canapea cu picioarele strânse sub rochie, și-mi dădea voce să stau lângă ea pe când citea unul din romanele sensaționale de pe vremea aceea. Mă ghemuiam ca o pisică pe poalele rochiei sale, care miroseau frumos. Mă ghemuiam și simțeam o desfătare nespūsă atingându-mi obrazul de genuchiul ori de brațul ei răcoros. Inhideam ochii și o căldură plăcută îmi încingea corpul.

Uneori își suspenda citirea, se întindea ușurel ; și apoi luându-mi capul între mâini, mă săruța pe frunte suspinând :

— Oh, ce urât mi-e, ce urât mi-e !

Nu știam ce să-i spui ca să o mângâi. Dar sufletul meu era încântat de chipul cum ea își spunea grija și nemulțumirea. Și doream să i se urască mereu, pentru ca mereu să-mi comunice suferința ei sărutându-mi fruntea.

(Va urma)

MICHEL PROVINS

Prietenul casei

După câteva minute, Périllot adoarme. La orele 4 ca de obicei, Amédée scoboară scara terasei și intră în grădină. Cécile îi face semn să nu se apropie și, depărtându-se în vârful picioarelor de lângă patul lui Périllot, vine în calea lui Amédée. Intre Cécile și Amédée „bună ziua” se înlocuește cu un sărut, când nu sunt văzuți de nimeni. Cum astăzi Périllot doarme, „bună ziua” este dat cu toată pasiunea.

Amédée.— Doarme ?

Cécile.— Abea a adormit acum un sfert de oră ?

Amédée.— De ce ? A fost bolnav mai rău ?

Cécile.— Nu, dar a fost foarte dispus și curtenitor ca niciodată. Mi-a mulțumit, foarte emoționat, de îngrijirile cari i le dau, și s'a considerat un egoist criminal, pentru că nu poate să-mi dea, zicea el, bucuria și veselia vieții la care am dreptul.

Amédée.— Ce om cumsecade, (arătând un pachet). I-am adus ceva... o scufiță de noapte... cu ciucure...

Cécile.— O să-i pară așa de bine ! M'a rugat să te opresc astăseară la masă, iar pe urmă să facem o partidă de bridge în trei.

Amédée.— Mie îmi convine de mirune...

Cécile (zâmbind).— Dar mie? Când joacă seara bridge, suntem siguri de el, obosește și doarme toată noaptea... ca un copil.

Amédée. (Imbrățișând-o).—Atunci astă seară...

Cécile. — Ba bine că nu, sunt patru zile de când n'a mai jucat bridge și... ce noapte splendidă o să petrecem...

Tulburați de promisiunile făcute, se sărutară cu pasiune.

Amédée. — Scumpa mea *Cécile*...

Cécile. — Dragostea mea...

Din stradă cineva i-a zărit și a imitat sgomotul produs de sărutări. Într-o secundă sunt la marginea grădinei căutând să zărească pe cel ce i-a surprins.

Amédée. — Nu văd pe nimeni. Cred că n'a fost pentru noi.

Cécile, (neliniștită). — Suntem imprudenți, când avem la dispoziție atâtea locuri ascunse de vedere.

Amédée. — Dar la urma urmei, puțin ne pasă! Eu nu mă tem decât pentru tine. — (arătând pe *Périllot*). Dar dac'ar afla... ce nenorocit ar fi!

Cécile. (mișcată). — Toată șansa lui fericire ar fi pierdută. În orice

caz acum nu ne-a văzut, pentucă doarme încă bine.

Resemnați, se așează fiecare de o parte și de alta a patului lui *Périllot*, așteptând. După puțin timp, infirmul se deșteaptă și se simte foarte încântat că-i vede alături de el.

Périllot. — Ce plăcere! Mă priveați cum dorm?

Amédée. — Nu numai cum dormi, dar și ce bine arăți la față!!

Périllot (incântat). — Așa? Diseară stai cu noi la masă...

Cécile. — Domnul *Amédée* ți-a adus un cadou: o scufiță de noapte cu ciucure.

Périllot. — Nu mai spune?! Te-ai gândit d-ta la mine?!

Amédée. — După cum vezi.

Périllot. — Îți mulțumesc dragul meu, îți mulțumesc. Ce noutăți ne mai aduci din oraș?

Amédée. — Se svonește de căsătoria doctorului cu d-na *Cuissard*, văduva farmacistului. — Se zice chiar că ieri a fost la vedere în redingota lui de Duminică și cu mânușile lui galbene.

Trad. de Corneliu Ionescu
(Stăruitul în Nr. viitor)

SPORTIVE

În vederea matchurilor internaționale ale Bucureștinilor O selecțiune de jucători

Îmi pare foarte interesant de a pune sub ochii cititorilor sportivi un tablou de jucători bucureșteni de foot-ball, cari par a fi cei mai buni la postul lor respectiv.

PORTARUL. Pentru această funcțiune apare imediat un anume: *P. Stroescu*, dela clubul „Colțea”, care este până acum fără îndoială cel mai bun portar bucureștean.

După el vine *Căpsuneanu*, dela „Triumf” care în ce privește suplețea egalizează pe *Stroescu*, însă nu poate să-l ajungă în tot.

Apoi *Potescu*, dela „Venus”, care a dovedit a fi într-o frumoasă formă în ultimele matchuri, dar desigur că vârsta lui nu-i va permite de loc de a figura în această echipă.

FUNDAȘII. În această funcție se impun într'adevăr trei oameni: *O. Nicolau*, dela *Venus*; *Deleanu*, dela *Tricolor* și *Bambergher*, dela *Olimpia*.

Primul este fundașul iute, puternic și ale cărui degajeri, nouă din

zece ori, constituiesc un serviciu inaintașilor săi.

DELEANU, acrobat, făcând cu cele două picioare ale sale ceia ce vrea, luând mingile din orice poziție, foarte bine înzestrat.

BAMBERGHER, calm, inteligent, posedând un joc științific, într'un cuvânt complet, având calități fizice pentru acest sport.

MIJLOCAȘII. Aceștia nu sunt așa numeroși socotind numai pe cei de clasă. Acela care pare cel mai apropiat de tipul perfect al acestei funcții este *Florian* dela *Venus*, athletic clădit, neobosit, formidabil schechetur, el oferă un joc foarte bun pentru un mijlocăș centru.

Sobek, dela *Tricolor*, având un joc aproape tot așa de științific ca precedentul, fără a posedea însă forța și iuteala lui *Fizotti*, dar tot așa de precis în degajeri, pare a fi pe aripa stângă, cel mai bun specialist.

În acelaș s'ar putea pronunța și

numele lui *Teclu*, dela *Venus*, dar cu tot jocul său extrem de iute și bun în apărare, nu poate să-l ajungă pe primul.

În ce privește aripa dreaptă, cel mai bine plasat ar fi *Csory*, tot dea *Tricolor*, care formează cu ceilalți doi, o linie admirabilă de mijlocași. **ARIPELE ÎNAINȚARI.** *Pista*, dela *Tricolor*, pare a fi, cu cursele sale impresionante și extremele, centrările sale, cel mai bun extrem stânga; *Manolache*, dela *Venus*, pe care cred că l'ar cita mulți este într'o formă mult inferioară, spre a putea figura în această echipă; *Motoașcă*, dela *Colțea*, ar putea deasemeni fi numit, dar jocul nu ajunge pe cel al lui *Pista*; pe dreapta, primul care se impune, este *Schneider*, dela *Olimpia*, al cărui joc este mult asemănător primului; *T. Niculescu*, dela *Colțea*, cu tot jocul său calm și schooteurile sale la goal, nu poate figura în acest loc; cred că nici *Fianu*, dela *Tricolor*, n'ar putea pretinde acest lor.

INTERII. Aceștia sunt mai rari: Pe stânga, cred că *Frech II* dela *Transilvania*, ar fi cel mai bine pus. Driblând splendid și shootând cu o forță remarcabilă, el ar fi cel mai vizat de a ocupa acest loc; *Charles*, dela *Tricolor*, care are un joc asemănător, nu poate fi pus, fiind mult întrecut de primul, care posedă un joc mai științific. Pe partea dreaptă, primul este *Oaje*, dela *Tricolor*, care posedă un joc foarte iute, jucând admirabil ca centru, este singurul care ar putea să ocupe acest loc, pe care sper să-l satisfacă mulțumitor; al doilea, ar fi *Vasilescu*, dela *Venus*, care cu tot jocul asemănător, nu poate ocupa așa de bine locul de inter dreapta.

CENTRII ÎNAINȚAȘII. Primul care se impune este *M. Niculescu*, dela *Venus*, care posedă jocul cel mai ideal al unui centru și căruia găsese nimerit, a fi se încredința și conducerea acestei echipe selecționate. *Pfmann*, dela *Olimpia*, cu tot jocul său admirabil cu capul, este mult inferior primului, pentru ar putea ocupa mulțumitor acest post: *K. Dumitrescu*, dela *Prahova*, care posedă un joc destul de frumos, mai ales la ultimele matchuri, nu poate ocupa desigur acest post; acelaș lucru despre *Hiland*, dela *Tricolor*, pe care nu l-am văzut de mult jucând, astfel că nu-i pot cunoaște forma.

B. P. M.

